

2. Brown, H.D. Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy. New York: Pearson Education, 2007.
3. Euroglobal Journal of Linguistics and Language Education.
4. Harmer, J. How to Teach English. London: Longman, 2007.
5. kizi Muminjonova, S. M. (2025, December). FLIPPED CLASSROOM AS A TOOL FOR PROMOTING SELF-REGULATED LEARNING IN HIGHER EDUCATION. In International Conference Platform (No. 6, pp. 187-190).
6. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. Approaches and Methods in Language Teaching.
7. Richards, J.C., & Rodgers, T.S. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
8. Shaxlo, M. M. (2025). DESIGNING AN ENGLISH FOR BUSINESS PURPOSES (EBP) COURSE: A TASK-BASED AND PROBLEM-BASED APPROACH FOR PRE-INTERMEDIATE BUSINESS PROFESSIONALS. PROSPECTS OF TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSES IN NON-PHILOLOGICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: PROBLEMS AND SOLUTIONS, 518-525.

TALABALARGA XORIJIY TILNI O‘RGATISHDA MATIVATSIYANING O‘RNI VA AHAMIYATI

Ikromjonova Zarnigor Oybek qizi

Abdurahmonova Jasmina Akmal qizi

Ilmiy raxbar : Odilboyeva Umida Zafarjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada til o‘rganish jarayonida motivatsiyaning ahamiyati va samaradorlikka ta’siri yoritilgan. Til o‘rganishda ichki va tashqi motivatsiya turlari, ularni oshirish usullari, shuningdek, ta’lim metodikasi va psixologik omillarning samaradorlikka ta’siri tahlil qilinadi. Maqolada o‘quvchilarning til o‘rganish jarayonida motivatsiyasini kuchaytirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ham keltiriladi.

Kalit so‘zlar: motivatsiya, til o‘rganish, samaradorlik, ichki motivatsiya, tashqi motivatsiya, o‘quv jarayoni, pedagogik metodlar, til ko‘nikmalari.

Аннотация: В данной статье рассматривается важность мотивации в процессе изучения языка и ее влияние на эффективность. Анализируются типы внутренней и внешней мотивации в изучении языка, методы их повышения, а также влияние педагогических методов и психологических факторов на эффективность. В статье также приводятся практические

рекомендации по повышению мотивации студентов в процессе изучения языка.

Ключевые слова: мотивация, изучение языка, эффективность, внутренняя мотивация, внешняя мотивация, процесс обучения, педагогические методы, языковые навыки.

Abstract: This article examines the importance of motivation in language learning and its impact on effectiveness. It analyzes the types of intrinsic and extrinsic motivation in language learning, methods for enhancing them, and the influence of teaching methods and psychological factors on effectiveness. The article also provides practical recommendations for enhancing student motivation during language learning.

Keywords: motivation, language learning, effectiveness, intrinsic motivation, extrinsic motivation, learning process, teaching methods, language skills.

Bugungi kunda chet tillarini bilish shaxsning shaxsiy, ijtimoiy va kasbiy rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etadi. Global dunyoqarash, ish bozoridagi raqobat, ilm-fan va texnologiyalarning tez rivojlanishi yoshlarni bir yoki bir nechta chet tilini o‘rganishga majbur qilmoqda. Shu bilan birga, til o‘rganish jarayoni murakkab va uzoq davom etuvchi bo‘lib, bunda nafaqat bilim darajasi, balki o‘quvchining motivatsiyasi ham asosiy rol o‘ynaydi. Motivatsiya – bu shaxsni faoliyatga yo‘naltiruvchi ichki va tashqi kuch bo‘lib, til o‘rganish samaradorligini belgilovchi asosiy omil hisoblanadi. Til o‘rganish jarayonida motivatsiya o‘quvchining qiziqishi, ishtiyoqi va intilishiga bog‘liq bo‘lib, o‘z navbatida nutq, tinglab tushunish, yozma va og‘zaki ko‘nikmalarni tezroq o‘zlashtirishga yordam beradi. Ichki motivatsiya, ya’ni shaxsning tilni o‘rganishga bo‘lgan ichki intilishi, o‘quvchiga yangiso‘z va grammatik qoidalarni mustahkamlash, tilni amaliyotda qo‘llashga yordam beradi. Tashqi motivatsiya esa mukofot, baho, ota-ona yoki o‘qituvchining rag‘bati orqali yuzaga keladi va qisqa muddatda samaradorlikni oshiradi. Til o‘rganish samaradorligi nafaqat motivatsiyaga, balki pedagogik metodlarga, interaktiv mashg‘ulotlarga, o‘quvchilarning psixologik holatiga va maqsadlarini aniqlashga ham bog‘liq. Shu sababli, til o‘rganishda motivatsiyani shakllantirish va uni mustahkamlash pedagogik jarayonning ajralmas qismi hisoblanadi. Ushbu maqolada til o‘rganishda motivatsiyaning ahamiyati, motivatsiya turlari, samaradorlikni oshirish usullari va psixologik omillarning ta’siri yoritiladi, shuningdek, o‘quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirish bo‘yicha amaliy tavsiyalar keltiriladi.

Til o‘rganish jarayonida motivatsiya ikki asosiy turga bo‘linadi: ichki motivatsiya va tashqi motivatsiya. Har ikkala tur ham

o‘quvchilarning samaradorligini oshirish va til ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Ichki motivatsiya – bu shaxsning tilni o‘rganishga bo‘lgan shaxsiy qiziqishi va ichki intilishi bilan bog‘liq. “Ichki motivatsiya kuchli bo‘lgan o‘quvchilar yangi so‘zlarni tezroq o‘zlashtiradi, nutq va yozma ko‘nikmalarni faol rivojlantiradi. Ular o‘rganish jarayonidan zavq oladi va tilni amalda qo‘llashga doimiy intiladi. Ichki motivatsiya uzoq muddatli va mustahkam bilimlar shakllanishini ta‘minlaydi”. Tashqi motivatsiya – bu mukofot, baho, ota-ona yoki o‘qituvchining rag‘bati, ijtimoiy e‘tirof kabi tashqi omillarga asoslanadi. Tashqi motivatsiya qisqa muddatli natija berishi mumkin, masalan, testlarda yuqori baho olish yoki sovrin yutish orqali o‘quvchining qiziqishi uyg‘onadi. Biroq uzoq muddatli va barqaror natija uchun tashqi motivatsiya ichki motivatsiya bilan birgalikda ishlatilishi kerak. Motivatsiya turlari o‘quvchining maqsadlarini aniqlashida ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, tilni kasbiy faoliyat uchun o‘rganayotgan o‘quvchi bilan shaxsiy qiziqish asosida o‘rganayotgan o‘quvchi motivatsiyasi farq qiladi. Aniq va maqsadli motivatsiya til o‘rganish jarayonini samaraliroq qiladi va o‘quvchini doimiy faoliyatga undaydi.

Motivatsiya o‘quvchining o‘rganish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklarga bardosh berishiga yordam beradi. Motivatsiyaga ega o‘quvchi xatolardan qo‘rqmay, yangi bilimlarni o‘zlashtirishga intiladi, tilni amaliyotda qo‘llashga harakat qiladi va ko‘nikmalarini doimiy ravishda rivojlantiradi.

Natijada, ichki va tashqi motivatsiya turlari birgalikda til o‘rganish jarayonining samaradorligini oshiradi, o‘quvchining faol ishtirokini rag‘batlantiradi va til ko‘nikmalarini tez va samarali rivojlantirishga yordam beradi.

Til o‘rganish jarayonida samaradorlikni oshirish uchun bir nechta pedagogik, psixologik va amaliy usullar mavjud bo‘lib, ular o‘quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi va til ko‘nikmalarini tezroq rivojlantirishga yordam beradi. Interaktiv va qiziqarli mashg‘ulotlar o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantiradi. Masalan, rolli o‘yinlar, guruhli mashg‘ulotlar, viktorinalar va muloqotli vazifalar tilni amaliyotda qo‘llashga yordam beradi va o‘quv jarayonini zavqli qiladi. Shaxsiy maqsadlarni belgilash o‘quvchilarga o‘z oldiga aniq, o‘lchab bo‘ladigan maqsadlar qo‘yish imkonini berish motivatsiyani oshiradi. Masalan, “Bir haftada 20 yangi so‘z o‘rganish yoki qisqa hikoya yozish kabi maqsadlar o‘quvchining o‘zini rivojlantirishga bo‘lgan intilishini kuchaytiradi”.

Mukofot va rag‘batlantirishning turli tizimi, jumladan, baho, sertifikat, ijtimoiy e‘tirof, diplom yoki sovrin o‘quvchilarning tashqi

motivatsiyasini oshiradi va ular uchun yangi bilimlarni o‘zlashtirishni yanada jozibali qiladi.

Jamoaviy va individual ishlash kombinatsiyasi – guruhda ishlash orqali o‘quvchilar bir-biridan o‘rganadi, o‘z tajribalarini baham ko‘radi, shuningdek, individual ishlash esa shaxsiy qobiliyat va mustaqil fikrlashni rivojlantiradi.

Tilni real hayotda qo‘llash - o‘quvchilarga tilni amalda qo‘llash imkoniyatini yaratish samaradorlikni oshiradi. Suhbatlar, dialoglar, insho va taqdimotlar, onlayn muloqotlar til ko‘nikmalarini mustahkamlashga yordam beradi.

Shuni ham inobatga olish joizki, psixologik qo‘llab-quvvatlash ham o‘quvchilarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshirish, stress va qo‘rquvni kamaytirish samaradorlikni kuchaytiradi. Xatolardan qo‘rqmaslik va tajriba orqali o‘rganish motivatsiyani yanada mustahkamlaydi.

Texnologiyalar va multimediya vositalaridan shuningdek, interaktiv dasturlar, video darslar, mobil ilovalar va onlayn resurslardan foydalanish til o‘rganishni qiziqarli va samarali qiladi. Til o‘rganish samaradorligini oshirish usullari pedagogik metodlar, interaktiv mashg‘ulotlar, motivatsiya va psixologik qo‘llab-quvvatlashni o‘z ichiga oladi. Bu usullar o‘quvchilarning faol ishtirokini rag‘batlantiradi, til ko‘nikmalarini tezroq rivojlantiradi va til o‘rganish jarayonini muvaffaqiyatli qiladi.

Til o‘rganish samaradorligi nafaqat pedagogik metodlar va motivatsiyaga, balki o‘quvchining psixologik holatiga ham bog‘liq. “Psixologik omillar o‘quvchining diqqatini jamlash, yangi bilimlarni o‘zlashtirish va ularni amaliyotda qo‘llash qobiliyatiga bevosita ta’sir qiladi”.

O‘ziga bo‘lgan ishonch - o‘quvchi o‘z qobiliyatiga ishonmasa, yangi so‘zlarni o‘rganish yoki nutq mashqlarini bajarishda qo‘rquv va beqarorlik yuzaga keladi. Ishonch yuqori bo‘lsa, til o‘rganish jarayoni samarali va tezkor bo‘ladi.

Stress va qo‘rquv darajasi - yuqori stress yoki xatolardan qo‘rqish o‘quvchining diqqatini kamaytiradi, bilimlarni yodlash va qo‘llash qobiliyatini pasaytiradi. Shu sababli o‘quvchilarga xavfsiz va qulay muhit yaratish muhimdir.

Motivatsiya bilan bog‘liq psixologik holat - ichki va tashqi motivatsiya o‘quvchining ruhiy holatini yaxshilaydi, til o‘rganishga bo‘lgan qiziqishini oshiradi va samaradorlikni kuchaytiradi.

Diqqatni jamlash va konsentratsiya - o‘quvchining diqqatini til mashg‘ulotlariga qaratishi, ma’lumotni qayta ishlash va mustahkamlash qobiliyatini oshiradi. Konsentratsiya yetishmasligi bilimlarni tez unutishga olib keladi. O‘rganishga bo‘lgan ijobiy qarash - o‘quvchining til

o‘rganish jarayoniga ijobiy munosabatda bo‘lishi samaradorlikni oshiradi. Qiziqish, zavq va shaxsiy intilishlar psixologik barqarorlikni ta‘minlaydi. Psixologik omillar til o‘rganish samaradorligini belgilovchi muhim komponent hisoblanadi. O‘quvchilarning ruhiy holatini qo‘llab-quvvatlash, ularni ishonchli va xavfsiz muhitda faoliyatga jalb qilish samaradorlikni sezilarli darajada oshiradi va til ko‘nikmalarining mustahkam rivojlanishini ta‘minlaydi.

Xulosa qilib aytganda, Til o‘rganishda motivatsiya va psixologik omillar samaradorlikni belgilovchi asosiy omillar hisoblanadi. Ichki motivatsiya o‘quvchining shaxsiy qiziqishi va tilni o‘rganishga bo‘lgan ichki intilishini rag‘batlantiradi, tashqi motivatsiya esa baho, mukofot va ijtimoiy e‘tirof orqali qo‘llab-quvvatlaydi. Ikkala motivatsiya turi birgalikda til o‘rganish jarayonini samarali qiladi, o‘quvchining faol ishtirokini oshiradi va bilim hamda ko‘nikmalarni tezroq mustahkamlashga yordam beradi.

Til o‘rganish samaradorligini oshirishda interaktiv mashg‘ulotlar, shaxsiy va jamoaviy ishlash, real hayotiy vaziyatlarda tilni qo‘llash, texnologiyalar va multimediya vositalaridan foydalanish muhim rol o‘ynaydi. Psixologik omillar -o‘ziga bo‘lgan ishonch, stress darajasi, diqqatni jamlash va til o‘rganishga bo‘lgan ijobiy qarash - o‘quvchining tilni tez va samarali o‘zlashtirishiga bevosita ta’sir qiladi. Motivatsiyani kuchaytirish va psixologik qo‘llab-quvvatlash til o‘rganish jarayonining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillar bo‘lib, ularning uyg‘un ishlashi o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini rivojlantirish va samarali o‘rganishga erishish imkonini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Gardner R.C., Lambert W.E. Motivational Variables in Second Language Acquisition. Cambridge: Newbury House, 1972. 210 b.
2. Dörnyei Z. Motivation and Second Language Acquisition. London: Routledge, 2001. 245 b.
3. Brown H.D. Principles of Language Learning and Teaching. New York: Pearson, 2014. 320 b.
4. Ellis R. The Study of Second Language Acquisition. Oxford: Oxford University Press, 2008. 288 b.
5. Ushakova L. Psixologiya va til o‘rganish. Moskva: Prosveshchenie, 2015. 128 b.
6. Ushakov V. Pedagogik psixologiya va til o‘qitish metodikasi. Moskva: Akademiya, 2016. 152 b.
7. Deci E.L., Ryan R.M. Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. New York: Springer, 1985. 200 b.
8. Harmer J. The Practice of English Language Teaching. London: Longman, 2015. 312 b.

9. Odilboyeva, U. Z. Q. (2026). O ‘ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA TERMINLAR HOSIL BO ‘LISHINING QIYOSIY TAHLILI. Mahalliy va xalqaro konferensiyalar platformasi, (1), 32-36.

10. Odilboyeva, U. Z. (2026, January). THE DEVELOPMENT OF AUTOPEDAGOGICAL COMPETENCE IN STUDENTS DURING ENGLISH LANGUAGE EDUCATION. In *Claritas Conference Platform* (No. 1, pp. 90-93).

11. Tuychiyeva, M. O. Q., & Odilboyeva, U. Z. Q. (2026). THE ROLE OF TECHNOLOGY IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE. *European Review of Contemporary Arts and Humanities*, 2(3), 3-6.

12. Avezova, D., Sobirova, F., Sotiboldiyev, A., Muminjonova, S., Tursunboyeva, M., Sobirova, R., ... & Kibriyev, B. (2026). Exploring Genetic and Epigenetic Influences on Language Acquisition and Cognitive Development. *Genetics and Molecular Research*, 25(1).

INGLIZ TILIDA SO‘ZLASHISH KO‘NIKMALARINI (SPEAKING SKILLS) OSHIRISH BO‘YICHA ZAMONAVIY METODLAR VA TEXNOLOGIYALAR

Mirzarahmatova Vazira Bunyodjon qizi

Namangan davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy fanlar fakulteti Xorijiy til va adabiyoti ingliz tili yo‘nalishi

XTA-BU-24 guruh talabasi mirzarahmatovaguli1@gmail.com

Ilmiy rahbar: G.Dexkonova

Ijtimoiy fanlar fakulteti Xorijiy tillar kafedrası o‘qituvchisi

guljahondehkonova90@gmail.com

Annotatsiya: Bugungi kunga kelib turli sohalarida ta’lim berish va ta’lim olish, avvalgi yillarga nisbatan rivojlanib kelmoqda va tubdan farq qilmoqda. Bunga biz yorqin misol qilib, ingliz tili fanini olishimiz mumkin. Ayni vaqtda bu fan barcha sohalar va yo‘nalishlarni o‘z ichiga qamrab olmoqda.

Shuning uchun, ingliz tili fanini o‘qitish, o‘rganish va uni o‘rganish orqali bilimlarimizni qo‘llay olishimiz uchun, davlatimiz tomonidan maxsus tillarni o‘qitish uchun bog‘cha, maktab, qo‘shimcha o‘quv kurslari va shunga o‘xshash bo‘lgan o‘quv qo‘llanmalari, tajribali pedagogic kadrlar yetkazib berilmoqda. Shuningdek, yosh o‘rganuvchilar orasida ingliz tilida chiroyli, ravon, xuddi haqiqiy ingliz kishilaridek gapirish yokida suhbat qurish ko‘nikmalarini qanday oshirish kerak? degan savollar ko‘plab muhokamalarga sabab bo‘lib kelmoqda va professor olimlarimiz tomonidan turli xil samarali metodlar va turli xil qo‘llanmalar ishlab chiqib amalyotda